

Вісник Донецького національного університету



НАУКОВИЙ
ЖУРНАЛ
*Заснований
у 1997 році*

Серія Б
**гуманітарні
науки**

ТОМ 1

1-2/2013

Головна редколегія Вісника

Головний редактор – д-р фіз.-мат. наук, акад. НАН України **В.П.Шевченко**

Заст. головного редактора – д-р фіз.-мат. наук, проф. **С.В.Беспалова**

Члени редколегії: д-р екон. наук, акад. НАН України **О.І.Амоша**, д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України **В.М.Варюхін**, д-р біол. наук, чл.-кор. НАН України **О.З.Глухов**, д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України **О.М.Ковальов**, д-р юрид. наук, акад. НАН України **В.К.Мамутов**, д-р філол. наук, проф. **Є.С.Отін**, д-р хім. наук, акад. НАН України **А.Ф.Попов**, д-р екон. наук, проф. **Ю.В.Макогон**.

Редакційна колегія серій Б (гуманітарні науки)

Д-р філол. наук, проф. **Є.С.Отін** (відповідальний редактор), д-р істор. наук, проф. **П.В.Добров** (заступник відповідального редактора).

Відповідальний секретар: канд. філол. наук, доц. **Н.О.Ярошенко**.

Члени редакційної колегії: д-р пед. наук, проф. **В.М.Алфімов**, д-р філософ. наук, проф. **Т.О.Андрєєва**, д-р істор. наук, проф. **М.Є.Беспалов**, д-р філол. наук, проф. **О.Л.Бессонова**, д-р істор. наук, проф. **А.В.Бредіхін**, д-р істор. наук, проф. **А.В.Гедьо**, д-р філол. наук, проф. **М.М.Гіршман**, д-р пед. наук, проф. **А.І. Дзундза**, д-р філософ. наук, проф. **Р.О.Додонов**, д-р філософ. наук, проф. **Н.М.Ємельянова**, д-р істор. наук, проф. **Г.П.Єрхов**, д-р філол. наук, проф. **А.П.Загнітко**, д-р філол. наук, проф. **В.Д.Каліущенко**, д-р філол. наук, проф. **О.О.Корабльов**, д-р пед. наук, проф. **О.Г.Кучерявий**, д-р пед. наук, проф. **Н.М.Лосєва**, д-р істор. наук, проф. **В.М.Нікольський**, д-р філософ. наук, проф. **Л.М.Нікітін**, д-р філол. наук, проф. **В.А.Просалова**, д-р філол. наук, проф. **М.Г.Сенів**, д-р пед. наук, проф. **О.І.Скафа**, д-р істор. наук, проф. **О.В.Стяжкіна**, д-р філософ. наук, проф. **К.М.Узбек**, д-р філол. наук, проф. **В.В.Федоров**.

The Chief Editorial Board of the Bulletin

Editor-in-Chief – Dr. phys.-mat. sci., acad. of NAS Ukraine **V.P.Shevchenko**

Deputy Editor-in-Chief – Dr. phys.-mat. sci., prof. **S.V.Bespalova**,

Members of the Editorial Board: Dr. econ. sci., acad. NAS Ukraine **A.I.Amosha**, Dr. phys.-mat. sci., mem.-corr NAS Ukraine **V.M. Variukhina**, Dr. biol. sci., mem.-corr NAS Ukraine **A.Z.Hlukhov**, Dr. phys.-mat. sci., mem.-corr NAS Ukraine **A.V.Kovalyov**, Dr. jurid. sci., acad. NAS Ukraine **V.K.Mamutov**, Dr. philolog. sci., prof. **E.S.Otin**, Dr. chem. sci., acad. NAS Ukraine **A.F.Popov**, Dr. econ. sci., prof. **Yu.V.Makahon**.

The Editorial Board of a Series B (the Humanities)

Dr. philol. sci., prof. **Ye.S.Otin** (Editor-in-Chief), Dr. hist. sci., prof. **P.V.Dobrov** (Deputy of the Editor-in-Chief).

Executive secretary: Can. philos. sci., Sen. Lec. **N.O.Yaroshenko**.

Members of the Editorial Board: Dr. ped. sci., prof. **V.N.Alfimov**, Dr. philos. sci., prof. **T.A.Andreieva**, Dr. hist. sci., prof. **M.S.Bespalov**, Dr. philol. sci., prof. **O.I. Bessonova**, Dr. hist. sci., prof. **A.V.Bredikhin**, Dr. ped. sci., prof. **A.I.Dzundza**, Dr. philos. sci., prof. **R.A.Dodonov**, Dr. philol. sci., prof. **V.V.Fedorov**, Dr. hist. sci., prof. **A.V.Gedyo**, Dr. philol. Sci., prof. **M.M.Khrishman**, Dr. philol. sci., prof. **V.D.Kaliuschenko**, Dr. philol. sci., prof. **A.A.Korablyov**, Dr. ped. sci., prof. **V.D.Kucheriavyi**, Dr. ped. sci., prof. **N.N.Loseva**, Dr. philol. sci., prof. **N.A.Lutsenko**, Dr. hist. sci., prof. **V.N.Nikol'skyi**, Dr. philos. sci., prof. **L.N.Nikitin**, Dr. philol. sci., prof. **V.A.Prosalova**, Dr. philol. sci., prof. **M.G.Seniv**, Dr. ped. sci., prof. **Ye.I.Skafa**, Dr. hist. sci., prof. **Ye.V.Stiazhkina**, Dr. philos. sci., prof. **K.V.Uzbek**, Dr. philos. sci., prof. **N.N.Yemel'ianova**, Dr. hist. sci., prof. **G.P.Yerkhov**, Dr. philol. sci., prof. **A.P.Zagnitko**.

Друкується за рішенням Вченої Ради Донецького національного університету

© Донецький національний університет, 2011

Адреса редакції: 83001, м. Донецьк-01, вул. Університетська, 24.

тел: (062) 305-16-51

Вісник Донецького національного університету

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ЗАСНОВАНИЙ У 1997 РОЦІ

Серія Б. Гуманітарні науки

№ 1-2/2013 ТОМ 1

З М І С Т

Філологія

А б а ш и н а В. М. Мовні принципи, прийоми і засоби відображення когнітивного стилю автора	10
А н д р о с о в В. О. Концептуалізація емоцій у художньому дискурсі Ф. М. Достоєвського (на матеріалі роману «Бедные люди»)	16
А н т о н ю к О. В. Прізвиська, мотивовані іменами та прізвищами носіїв (на матеріалі антропонімії Донецької області)	23
Б е с с о н о в а Л. Ю., С е г а л Н. О. Когнітивна опозиція <i>відкритість/закритість</i> в політичному тексті: структурно-семантичні особливості та моделі організації	30
Б р а г і н а Е. Р. Структурний тип Adj + N атрибутивно-субстантивних моделей двохкомпонентних термінологічних словосполучень у термінології кібернетики в англійській мові у зіставленні з російською та українською	38
Б у д а н о в а С. Г. Концептуалізованне поняття «шлях/дорога» в народній свідомості (на прикладі російських обрядів і ритуалів)	45
Г а б і д у л л і н а А. Р. Інтерпретанта у навчальному дискурсі	48
Г і р н я к С. П. Мовно-культурна ситуація в Галичині кінця XIX століття очима Л. Василевського	53
Г л у щ е н к о В. А., О в ч а р е н к о В. М. Внутрішні закономірності розвитку мови в курсі «Загальне мовознавство»	61
Г у с е в а А. С. Комунікативна подія в межах інтернет-блога: прагматичні типи висловлень	68
Д р о з д о в О. В. Лінгвістичний статус моделі перфекта з формою <i>done</i> у мезолекті карибського варіанта англійської мови	75
Є в т у ш е н к о О. В. Фазове членування дієслівного процесу та його зв'язок зі словотвором у французькій та російській мовах	82
Є р м а к о в а Н. В. Дівочий альбом як мовленнєвий жанр	87
З а б а ш т а Р. В. Семантемна організація лексики та типи номінативних позицій	94
К а д и р о в а Л. Д. Слова-гібриди в мас-медійному дискурсі: дериваційні моделі та особливості функціонування	102
К а л у г і н а Т. В. Компоненти ономазіологічної ланки зі значенням «допусту»	107
К а р л о в а Т. Є. Діахронічна ономазіологія: у пошуках методу	113
К а с ь я н е н к о Н. Є. Концепт <i>слово</i> в поетичній картині світу Ліни Костенко	120

Колесніченко О. Л. Парадоксальні висловлювання в комічному дискурсі (на матеріалі творів М. М. Жванецького)	127
Конюшкевич М. Й. Тенденції у методології лінгвістичних досліджень	135
Кравченко Е. О. Анаграмування як прийом поетики приховування імені в художньому тексті	144
Кравченко О. А. Сублімуючі інтенції в поезії В'ячеслава Іванова	151
Куварова О. К. Про деякі закономірності розподілу компонентів розсіяного вокатива в епістолярному тексті	158
Курмакаєва Н. П. Безособовість та суміжні явища в сучасній російській мові	166
Лемеш В. Г. Сучасні перспективи дослідження гендеру у просторі мас-медіа	174
Лисиця А. О. Найменування небесних об'єктів в англійській та німецькій мовах	181
Малишева К. В. Специфіка комунікативної поведінки учасників ритуальної моделі тактильної поведінки особистості	187
Мельник Я. Г. Концепт «дурень» в російському лінгвокультурному просторі	194
Меншиков І. І. Займенник як опорне слово головної частини складнопідрядного речення	200
Мозговий В. І. Коли і як «перекладати» власні назви	207
Моїсеєнко Т. А. Вербалізація ідеї гри у російській мові	215
Навроцька Н. А. Методологічні основи дослідження семантики дієслів, які виражають психоемоційний стан особи, в англійській, німецькій, іспанській та українській мовах	221
Новоселова О. В. Система інтерактивних менасивних координат	227
Патlach Г. О. Метафора як засіб створення каламбуру	233
Петров О. В. Складні ад'єктиви з кольоративним значенням: семантико-словотвірний і психолінгвістичний аспекти (на матеріалі наукових і науково-популярних текстів)	239
Піскунов О. В. Учені Казанської школи про лінгвістичну реконструкцію	247
Присяник О. П. Сутність соціальності у теоріях Г. Тарда, Е. Дюркгейма та Ф. де Соссюра	253
Рижкович А. Ч. Потенціал прийменникової системи мови у вираженні темпоральних значень (російсько-білоруські мовні паралелі)	261
Романов О. А., Романова Л. О. Комунікативно-функціональна характеристика емоціогенного фактора вербальної агресії	268
Русенко Т. І. Лексико-семантична група іменників зі значенням запаху у структурі відповідного лексико-семантичного поля (на матеріалі «Словаря русских народных говоров»)	276
Сивова Т. В. Кольоровий простір гексалогії К. Г. Паустовського «Повість про життя»	283
Сидоренко О. М. Абrevіатурні формування в ергонімії Донеччини	290
Синявська О. Є. Радянський неймінг в комунікативно-функціональному аспекті	296
Сирова О. В. Інтертекстеми як засіб мовної гри (на прикладі жартів студентів-філологів)	301
Ситнікова Н. Є. Шляхи формування самоосвітньої компетентності учні	306

Соловей О. Є. Поезія зупиненого руху (до розуміння базової концептології модернізму в ліриці В. Свідзінського й В. Стуса)	318
Сосніна Л. В. Моделі універбалізацій конструкцій з атрибутивним значенням	328
Ткаченко Є. М. Топоніми давньотюркського походження із неізафетним змістом (декілька етимологічних пояснень по топонімії Слобожанщини – Ізюм, Єрик – Ярок, Байрак)	333
Тукова Т. В. Еволюція системи сучасної російської мови: основи методології	340
Філатова О. В., Філатов В. А. Синтагма в інтерпретації І. О. Бодуена де Куртене і Л. В. Щерби	348
Шемелева Т. В. Дейктичність як категорія присвійності у сучасній російській мові	356
Яковенко М. В. Зіставний аналіз російських, українських та англійських прізвищ відонімного походження	360
Ярошенко Н. О. Синтагматика лексеми <i>вера</i> ‘впевненість в існуванні Бога’ в аспекті дискурсивного аналізу словотвірного гнізда (за даними «Національного корпусу російської мови»)	365

Вестник Донецкого национального университета

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

ОСНОВАН В 1997 ГОДУ

Серия Б. Гуманитарные науки

№ 1-2/2013 ТОМ 1

СО Д Е Р Ж А Н И Е

Филология

А б а ш и н а В . Н . Языковые принципы, приемы и средства отображения когнитивного стиля автора	10
А н д р о с о в В . А . Концептуализация эмоций в художественном дискурсе Ф. М. Достоевского (на материале романа «Бедные люди»)	16
А н т о н ю к Е . В . Прозвища, мотивированные именами и фамилиями носителей (на материале антропонимии Донецкой области)	23
Б е с с о н о в а Л . Е . , С е г а л Н . А . Когнитивная оппозиция <i>открытость / закрытость</i> в политическом тексте: структурно-семантические особенности и модели организации	30
Б р а г и н а Э . Р . Структурный тип Adj-N атрибутивно-субстантивных моделей двухкомпонентных терминологических словосочетаний в терминологии кибернетики в английском языке в сопоставлении с русским и украинским	38
Б у д а н о в а С . Г . Концептуализированное понятие «путь/дорога» в народном сознании (на примере русских обрядов и ритуалов)	45
Г а б и д у л л и н а А . Р . Интерпретанта в учебном дискурсе	48
Г и р н я к С . П . Языковая и культурная ситуация в Галичине конца XIX столетия глазами Л. Василевского	53
Г л у щ е н к о В . А . , О в ч а р е н к о В . Н . Внутренние закономерности развития языка в курсе «Общее языкознание»	61
Г у с е в а А . С . Коммуникативное событие в пределах интернет-блога: прагматические типы высказываний	68
Д р о з д о в А . В . Лингвистический статус модели перфекта с формой <i>done</i> в мезолекте карибского варианта английского языка	75
Е в т у ш е н к о Е . В . Фазовое членение глагольного процесса и его связь со словообразованием во французском и русском языках	82
Е р м а к о в а Н . В . Девичий альбом как речевой жанр	87
З а б а ш т а Р . В . Семантемная организация лексикона и типы номинативных позиций	94
К а д ы р о в а Л . Д . Слова-гибриды в масс-медийном дискурсе: деривационные модели и особенности функционирования	102
К а л у г и н а Т . В . Компоненты ономаσιологического ряда со значением «уступка»	107
К а р л о в а Т . Е . Диахроническая ономаσιология: в поисках метода	113

К а с ь я н е н к о Н . Е . Концепт <i>слово</i> в поэтической картине мира Лины Костенко	120
К о л е с н и ч е н к о Е . Л . Парадоксальные высказывания в комическом дискурсе (на материале произведений М. М. Жванецкого)	127
К о н ю ш к е в и ч М . И . Тенденции в методологии лингвистических исследований	135
К р а в ч е н к о Э . А . Анаграммирование как прием поэтики сокрытия имени в художественном тексте	144
К р а в ч е н к о О . А . Сублимирующие интенции в поэзии Вячеслава Иванова	151
К у в а р о в а Е . К . О некоторых закономерностях распределения компонентов рассеянного вокатива в эпистолярном тексте	158
К у р м а к а е в а Н . П . Безличность и смежные явления в современном русском языке	16
Л е м е ш В . Г . Современные перспективы исследования гендера в пространстве масс-медиа	174
Л и с и ц а А . А . Наименования небесных объектов в английском и немецком языках	181
М а л ы ш е в а Е . В . Специфика коммуникативного поведения участников ритуальной модели тактильного поведения личности	187
М е л ь н и к Я . Г . Концепт «дурак» в русаком лингвокультурном пространстве	194
М е н ь ш и к о в И . И . Местоимение как опорное слово главной части сложноподчинённого предложения	200
М о з г о в о й В . И . Когда и как «переводить» имена собственные	207
М о и с е е н к о Т . А . Вербализация игры в русском языке	215
Н а в р о ц к а я Н . А . Методологические основы исследования семантики глаголов, которые выражают психоэмоциональное состояние человека, в английском, немецком, испанском и украинском языках	221
Н о в о с ё л о в а О . В . Система интерактивных менасивных координат	227
П а т л а ч Г . А . Метафора как средство создания каламбура	233
П е т р о в А . В . Сложные адъективы с колоративным значением: семантико-словообразовательный и психолингвистический аспекты (на материале научных и научно-популярных текстов)	239
П и с к у н о в А . В . Ученые Казанской школы о лингвистической реконструкции	247
П р о с я н и к О . П . Сущность социальность в теориях Г. Гарда, Э. Дюркгейма и Ф. де Соссюра	253
Р ы ж к о в и ч А . Ч . Потенциал предложной системы языка в выражении темпоральных значений (русско-белорусские языковые параллели)	261
Р о м а н о в А . А . , Р о м а н о в а Л . А . Комуникативно-функциональная характеристика эмоциогенного фактора вербальной агрессии	268
Р у с е н к о Т . И . Лексико-семантическая группа существительных со значением запаха в структуре соответствующего лексико-семантического поля (на материале «Словаря русских народных говоров»)	276
С и в о в а Т . В . Цветовое пространство гексалогии К.Г. Паустовского «Повесть о жизни»	283
С и д о р е н к о Е . Н . Аббревиатурные образования в эргонимии Донетчины	290
С и н я в с к а я О . Е . Советский нейминг в коммуникативно-функциональном аспекте	296
С ы р о в а О . В . Интертекстемы как средство языковой игры (на примере шуток студентов-филологов)	301

Ситникова Н. Е. Пути формирования самообразовательной компетентности учащихся	306
Соловей О. Е. Поэзия остановленного движения (к пониманию базовой концептологии модернизма в лирике В. Свидзинского и В. Стуса	318
Соснина Л. В. Модели универбализаций конструкций с атрибутивным значением	328
Ткаченко Е. Н. Топонимы древнетюркского происхождения с незафетным содержанием (несколько этимологических разъяснений по топонимии Слобожанщины – Изюм, Ерик - Ярок, Байрак)	333
Тукова Т. В. Эволюция системы современного русского языка: основы методологии	340
Филатова Е. В., Филатов В. А. Синтагма в интерпретации И. А. Бодуэна де Куртенэ и Л. В. Щербы	348
Шемелева Т. В. Дейктичность категории притяжательности в современном русском языке	356
Яковенко М. В. Сопоставительный анализ русских, украинских и английских фамилий отонимного происхождения	360
Ярошенко Н. А. Сочетаемость лексемы <i>vera</i> ‘убежденность в существовании Бога’ в аспекте дискурсивного анализа словообразовательного гнезда	365

Bulletin of Donetsk National University

SCIENTIFIC JOURNAL

FOUNDED IN 1997

Series B. The Humanities

№ 1-2/2013 VOLUME 1

CONTENTS

Filology

- Abashyna V. N. The principles, methods and means of the linguistic representation of the author's cognitive style 10
- Androsov V. A. The conceptualization of emotions in the literary discourse of Fyodor Dostoevsky (based on the novel «The Poor People» («Bednye ljudi»)) 16
- Antonyuk O. V. Nicknames, motivated by names or surnames (last names) of owners based on anthroponymical materials of Donetsk region 23
- Bessonova L. E., Segal N. A. Cognitive opposition *openness* / *closure* in the political text: the structural and semantic features of the model of organization 30
- Bragina E. R. Structural type Adj + N of attributive-substantive models of two-component terminological word combinations in cybernetic terminology in English in comparison with Russian and Ukrainian 38
- Budanova S. G. The concept «way/road» of national consciousness (on the example of the Russian ceremonies and rituals) 45
- Gabidullina A. R. Interpretante in the educational discourse 48
- Hirnyak S. P. Language and cultural situation at the end of the 19-th century in Galicia in the interpretation of Leon Vasilewski 53
- Glushchenko V. A., Ovcharenko V. N. The internal laws of the development of language in the course «General linguistics» 61
- Guseva A. S. Communicative event in the internet-blog: pragmatic types of utterances 68
- Drozdov O. V. Linguistic status of the model of Perfect with the form *done* in the mesolect of Caribbean English 75
- Ievtushenko O. V. Derivation by phrase of the verb of the process and its connection with the word-formation in the french and russian languages 82
- Ermaikova N. V. The girlish album as a speech genre 87
- Zabashtha R. V. Semanteme organization of a lexicon and the types of nominative positions 94
- Kadyrova L. D. The word of hybrids in the mass-media discourse: derivational models and features of the functioning 102
- Kalugina T. V. Components of onomasiological row with sens 'concession 107
- Karlova T. E. Diachronic onomasiology: in search of method 113
- Kasyanenko N. E. Concept *word* in the poetic language picture by Lina Kostenko 120

Kolesnichenko E. L. Paradoxical statements in the comic discourse on the material by M. Zhvanetskiy	127
Koniushkevich M. I. Some trends of the linguistic research methodology	135
Kravchenko E. A. Anagrammirovanie as the method of concealment's poetics the proper name of the work of art	144
Kravchenko O. A. Sublimation intentions in poetry by V. Ivanov	151
Kuvarova O. K. On some regularities of distribution of diffuse vocative components in the epistolary text	158
Kurmakaeva N. P. Impersonal and allied phenomena in contemporary Russian language	166
Lemesh V. H. Modern prospects of the study of gender in mass media space	174
Lysytsia A. A. Names of cosmic objects in modern English and German	181
Malyshva E. V. Specificity of participants' communicative behaviour in ritual model of tactile behavior	187
Melnyk J. H. Concept «fool» in the Russian linguocultural space	194
Menshikov I. I. The pronoun as the prop word of the main clause of the compound sentenc	200
Mozgovoi V. I. When and how to «translate» proper names	207
Moiseenko T. A. Verbalisation of concept «game» in Russian language	215
Navrotskaya N. A. The methodology of the contrastive-comparative research of the semantics of the verbs that denote the psychoemotional state of a person in the English, German, Spanish and Ukrainian Languages	221
Novoselova O. V. System of interactive menasive coordinates	227
Patlach G. O. Metaphor as a means of creation of a pun	233
Petrov A. V. Composite adjectives with colorative meaning: semantic-derivational and psycholinguistic aspects (on the basis of scientific and popular scientific texts)	239
Piskunov A. V. The scientists of the Kazan linguistic school on linguistic reconstruction	247
Prosianyk O. P. The essence of sociality in the theories of G. Tard, E. Durkheim and F. de Sossure	253
Ryzhkovich A. Ch. Capacity of prepositional system of language in expression of temporal values (the Russian-Belarusian language parallels)	261
Romanov A. A., Romanova L. A. Communicative and functional characteristics of emotional factor of verbal aggression	268
Rusenko T. I. Lexical-semantic group of nouns referring to scents in the structure of the same lexical-semantic field (on the material of Russian folk dialects Dictionary)	276
Sivova T. V. The color space of «Story of a Life» by K. G. Paustovsky	283
Sydorenko O. M. Abbreviative formations in ergonymiya of the Donetsk region	290
Sinyavskaya O. E. The soviet naming in communicative and functional aspect	296
Syrova O. V. Intertextems as the means of language games (the case of students' jokes)	301
Sitnikova N. E. Ways of formation of self-educational competence of students	306
Solovey O. E. Poetry stopped motion (to understanding basic conceptology modernism in the lyrics by V. Svidzinsky and V. Stus)	318
Sosnina L. V. Models of constructions univerbalization with attributive meaning	328

- Ткаченко У. М. The toponyms of Old Turkic origins with nonizafetic 333
content (some etymological explanations on toponymy of Sloboda Ukraine: Izum,
Yeryk – Yarok, Bajrak)
- Тук ова Т. В. Evolution of the system of modern Russian language: the base 340
of the methodology
- Filatova E. V., Filatov V. A. Syntagma in the interpretation of 348
I. A. Baudouin de Courtenay and L. V. Shcherba
- Shemeleva T. V. Deyktichnost of the category of possessiveness in the 356
modern Russian language
- Yakovenko M. V. Comparative analysis of Russian Ukrainian and English 360
surnames that are formed from names and toponyms
- Yaroshenko N. O. Combinatory of lexeme *vera* ‘belief’ in the aspect of 365
word-forming family of words discursive analysis